

decor munditiæ corporalis castitas designatur : quæ videlicet torta pulchritudine superhumerali innectitur, quia tunc castimonia ad perfectum munditiæ candorem ducitur, cum per abstinentiam caro affligitur. Siquidem et balteo præcingitur, per quod rerum incentiva et luxuria libidinum restringantur. Tabernaculum autem sacerdos ingrediens, in tunica tintinnabulis ambitur, ut videlicet voces prædicationis habeat, ne superni inspectoris iudicium ex silentio offendant. Mala quoque punica tintinnabulis conjunguntur, ut per ejus doctrinam fidei unitas designetur. Quod autem in prima parte tabernaculi quotidie sacerdos ad immolandas hostias introibat, instantia nobis quotidiana præcipitur, ut ab hoc loco ubi populus Dei cœlestibus vocibus eruditur, nunquam abscedamus, sed quotidie confessionis et laudis

spiritale sacrificium offeramus, id est, humilitatem animarum nostrarum, quæ sunt veræ hostiæ, sicut scriptum est : *Sacrificium Deo spiritus contribulatus* (Psal. l.). Illud autem quod semel in anno pontifex, relicto populo, ingrediebatur in sancta sanctorum, ubi erat propitiatorium, significat pontificem nostrum Dominum Jesum Christum, qui in carne positus per totum annum erat cum populo annum illum, de quo ipse dicit : *Evangelizare pauperibus misit me, et vocare annum Domini acceptum, et diem propitiationis* (Luc. iv). Isto ergo semel in anno in die propitiationis intrat in sancta sanctorum, id est, completa dispensatione penetravit caelos, intrans ad Patrem, ut eum propitium humano generi faciat, et exoret pro omnibus in se credentibus.

QUÆSTIONES SUPER LEVITICUM.

CAPUT PRIMUM.

De quatuor generibus principalium oblationum.

In exordio Levitici quatuor genera principalium oblationum describuntur, quæ in odorem suavitatis Domino offerri jubentur, id est, primum, vitulus de armentis sine macula; secundum, agnus de ovibus; tertium, turtur et columba; quartum, similago conspersa azyma, oleo uncta, et cilibano cocta. Reliqua autem sacrificia pro qualitatibus causarum persona populi offerebantur. Primum itaque sacrificium vitulum ex armentis Christum demonstrat, ex patriarcharum progenie descendente; hic aratro crucis suæ terram carnis nostræ edomuit, atque Spiritus sancti semen virtutum fruge ditavit. Iste vitulus sine macula est, quia sine peccato ad passionem ducitur. Offeritur autem non in tabernaculo, sed ad ostium ejus, quia extra castra passus est Christus. Per filios autem Aaron sacerdotis offertur sanguis ejus, quod de Anna et Caïpha intelligitur, quia consilium facientes effuderunt sanguinem Christi. Secunda hostia de ovibus, agnus oblati idem Christus propter innocentiam figuratur. Hic est agnus qui apud Isaiam in sacrificium adducitur, et a Joanne omnibus demonstratur : *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi* (Joan. i). Bene ergo in sacrificio agnus offertur, ut innocentiae et passionis Christi figura demonstraretur. Bene et hædus quia per ejus mortem auctor peccati diabolus agnosceat jugulatus. Tertium sacrificium dicitur turtur et columba; turturem carnem Christi manifestum est esse, Salomone dicente : *Speciosæ genæ tuæ sicut turtur* (Cant. i). Columba Spiritus sancti figuram habere Joannes Baptista declarat, dicens : *Super quem videris Spiritum sanctum descendente sicut columbam, hic est Filius meus* (Matth. iii), ac per hoc turturem et columbam, id est, carnem Christi Spiritu sancto sociatum per mysterium passionis, sacrificium Deo in odorem suavitatis. Ista tria sacrificia offert homo, id est, Christus Jesus. Quartum autem anima offert, id est, Ecclesia offert sacrificium de simila, Ecclesiæ catholicæ figuram pronuntians, quæ ex convenientibus membris quasi simila ex multis credentium granis collecta est, et legis et Evangeliorum mola inter litteram et Spiritum separat, per aquam baptismatis adunatam, chismatis oleo perunciam, sancti Spiritus igne solidatam, per humilitatem Spiritus Deo placens effecta. Hæ sunt quatuor oblationes, quadriformem Christi et Ecclesiæ habitum demonstrantes.

CAPUT II.

De figuris hostiarum.

Hostiarum diversitates exsequitur, quarum typus

B imaginem passionis Christi præferbat. Nam postquam ipse oblati est, omnes hostiæ cessaverunt, quæ in typo vel umbra ejusdem præcesserant, figurantes illud sacrificium, quod unus et verus Sacerdos obtulit Mediator Dei et hominum, cui sacrificii promissas figuras in victimis animalium celebrare ante oportebat, propter mundationem futuram carnis et sanguinis, per quam unam victimam fieret remissio peccatorum, de carne et sanguine contractorum, quæ regnum Dei non possederunt (I Cor. xv), quia eadem substantia corporalis in cœlestem commutabitur qualitatem. Ipse enim in vitulo propter virtutem crucis offerebatur; ipse in agno, propter innocentiam; in ariete propter principatum; in hirco, propter similitudinem carnis peccati, ut de peccato daretur peccatum (Rom. viii); in turture, et columba, propter Deum hominem, quia Mediator Dei et hominis in duarum substantiarum conjunctione ostendebatur. Porro in similaginis conspersione credentium, per aquam baptismatis collectam Ecclesiam, quæ corpus est Christi, perspicue demonstrabat. Nos autem moraliter munus Deo vitulum offerimus, cum carnis superbiam vincimus; agnum, cum irrationabiles motus et insipientes corrigimus; et hædum, dum lasciviam superamus; columbam, dum simplicitatem mentis ostendimus; turturem, dum carnis servamus castitatem; panes azymos, dum non in fermento malitiæ, sed in azymis sinceritatis et veritatis ambulamus (I Cor. v).

CAPUT III.

De igne sacrificii.

Ignis in sacrificio id significabat, velut absorbeas mortem victoria (I Cor. xv). In eo autem populo hæc rite celebrata sunt, cujus regnum et sacerdotium prophetia erat venturi regis et sacerdotis, ad regendos et congregandos fideles in omnibus gentibus, et introducendos in regnum cœlorum, ad sacrarium angelorum, et ad vitam æternam. Illius itaque veri sacrificii sicut religiosa sacramenta Hebræi celebraverunt, ita sacrilega imitamenta pagani, quæ immolant gentes, ut ait Apostolus : *Dæmonibus immolant, et non Deo*. Antiqua enim res est, et prænuntiativa immolatio sanguinis, futuram passionem Mediatoris ab initio generis humani testificans. Hanc enim primus Abel obtulisse, in sacris litteris invenitur.

CAPUT IV.

Quod mel in Dei sacrificio non offeratur.

Quod mel in Dei sacrificio non offertur, indicat apud Deum nihil voluptuosum, nihil suave hujus mundi placere, nihil quod non habeat mordacitatis aliquid veritati fore acceptum. Unde et Pascha cum amaritudinibus manducatur.

CAPUT V.

Quod sal in omnibus sacrificiis admisceatur.

E contrario admisceri in omnibus sacrificiis sal jubetur, scilicet ut omnia quæ ad Christi honorem offerimus sal rationis ac discretionis semper accipiant.

CAPUT VI.

Quod in sacrificiis oleum offeratur.

Quod vero in sacrificio oleum offerebatur, significat, ut quidquid ad cultum Christi, et devotionem sanctorum impendimus, totum cum hilaritate faciamus: *Nihil, ut ait Apostolus, ex tristitia aut necessitate, hilarem enim datorem diligit Deus (II Cor. ix).* (Nem vero hilaritatem significat, sicut scriptum est: *Ut exhalaret faciem ejus in oleo (Psal. ciii).*)

CAPUT VII.

De sacrificio ejus qui sacramentum protulit, et abtutionem.

De eo autem qui juramentum obtulit, ut vel male vel bene quid faceret, atque hoc ipsum oblivione transcendit, dicitur: *Offerat agnum de gregibus, sive capram, orabique pro eo sacerdos, et pro peccato ejus. Sin autem non poterit offerre pecus, offerat duos turtures, vel duos pullos columbarum: unum pro peccato, et alterum in holocaustum (Levit. v).* Juramentum namque proferre, est voto nos divinæ servitutis alligare; et cum bona opera promittimus, bene nos facere sperndemus. Cum vero abstinentiam cruciatumque carnis nostræ vomemus, male ad præsens nobis facere juramus. Sed quia nullus in hac vita perfectus est, quamlibet Deo devotus sit, qui inter ipsa quantumcumque pia vota pro peccato agnus offerri de gregibus sive capra præcipitur. Quid enim per agnum, nisi activæ vitæ innocentiam. Quid per capram, quæ in summis sæpe extremis que pendens rupibus, pascitur, nisi contemplativa vitæ signatur. Qui ergo se conspicit promissa hæc et proposita non implere, in sacrificium Dei se studiosius debet, vel innocentia boni operis vel in sublimi pastu contemplationis accingere. Et bene agna de gregibus, capra vero offerri de gregibus non jubetur, quia activa vita multorum est, contemplativa paucorum. Et cum hæc agimus, quæ multos agere et egisse conspicimus, quasi agnum de gregibus damus; sed cum offerentis virtus ad agnam capramque non sufficit in remedio poenitentis, adjungitur ut duo columbarum pulli vel turtures offerantur. Scimus quia columbarum pulli vel turtures pro cantu gemitus habent. Quid ergo per duos columbarum pullos, vel turtures duos, nisi duplex poenitentiae nostræ gemitus designatur, ut cum ad offerenda bona opera non assurgimus, nosmetipsos duplitter desoleamus, quia et recta non fecimus, et prava operati sumus. Unde et unus turtur pro peccato, alter vero offerri in holocaustum jubetur. Holocaustum namque totum incensum dicitur. Unum ergo turtorem pro peccato offerimus, cum pro culpa gemitum damus; de altero vero holocaustum facimus, cum pro eo quod bona negleximus, nosmetipsos funditus succedentes igne doloris ardemus.

CAPUT VIII.

De filiis Aaron extinctis.

Filii autem Aaron, qui, imponentes altari ignem alienum, igne divino exusti sunt, illos significaverunt, qui, Dei traditione contempta, alienas doctrinas appetunt, et magisteria humanæ actionis inducunt, quos increpat Dominus et oburgat in Evangelio, dicens: *Rejicitis mandatum Dei, ut traditionem vestram statuat (Matth. xv).* Videtur et ignem alienum incendere, quisquis, corporeæ vel sæcularis alicujus cupiditatis ignem in sacrario suo cordis accendens, audeat altaris Domini appropinquare, quæ non accipiunt, nisi il ius ignis accensionem. De quo ait Dominus: *Ignem veni mittere in terram (Luc. xii).* Hoc

A igne nos Dominus Jesus semper incendet, ut illuminemur in sensibus, ne lagremur in vitiis.

CAPUT IX.

De discretionem ciborum.

Nunc autem de discretionem ciborum, ubi lex de mundis et immundis quædam animalia ad esum quasi munda concessit, quædam vero interdixit quasi non munda. Primum enim sciendum est quidquid a Deo institutum est mundum esse, et in ipsa institutionis auctoritate purgatum. Quid ergo est in animalibus? Igitur mores pinguntur humani, et actus et voluntates, ex quibus ipsi sunt mundi et immundi. Hæc itaque munda esse dicit: *Omne, inquit, quod habet divisam unguam, et ruminat in pecoribus, comedetis (Levit. xi).* Quod cum diceret, non pecora, sed mores hominum discernebat. Denique hi homines mundi sunt, qui ruminant, qui in ore semper portant quasi cibum divina præcepta. Hi et unguam findunt, quia duo testamenta Legis et Evangeliorum credentes, se firmo passu innocentiae justitiæque vitam conficiunt. Item Judæi ruminant quidem verba Legis, sed unguam non findunt, hoc est, quod nec duo testamenta recipiunt, nec in Patrem et Filium fidei suæ gressus statuunt, propterea immundi habentur. Hæretici quoque licet unguam findunt, in Patrem et Filium credentes, et duo testamenta recipientes, sed quia doctrinam veritatis in ore non ruminant, nihilominus et ipsi immundi sunt. Nam quod adjecit Scriptura, dicens: *Ex omnibus quæ gignuntur in aquis, et habent pinnulas et squamas, hæc comedetis; quidquid autem pinnulas et squamas non habet, abominabile vobis erit (Ibid.).* Quod ergo in piscibus squamosa et aspera pro mundis habentur, hispidi et hirsuti, et firmi ac graves mores hominum approbantur; quæ autem sine his sunt, immunda dicuntur, quibus leves et lubrici et infidi, et effeminati mores dicuntur. Quid autem sibi vult quod lex dicit: *Camelum non manducabis, nisi quod de exemplo animalis vitam damnat informem et criminibus tortuosam.* Cum autem in cibum suum prohibet, reprehendit utique cævosam, et luteam, et gaudentem vitiorum surcilibus, vitam; et cum leporem accusat, reformatis utique in feminis viros damnat. Quis autem mustelæ corpus cibum faciat, sed furtum reprehendit. Quis lacertam, sed odit vitæ incertam varietatem. Quis postremo stellione vesci possit, ut hæc lex magno opere prohiberet, sed maculas mentium execratur. Quis accipitrem, aut milvum, aut aquilam, sed odit raptorem violento scelere viventes. Quis vulturem, sed execratur prædam de aliena morte quærentes, sic et cum corvum prohibet, voluntates nigras. Passerem quoque dum interdicit, intemperantiam coarguit quando noctuam, odit lucifugas vanitates; quando caradrinum, nimis linguæ intemperantiam. Quando cignum prohibet, cervicis altæ superbiam denotat; quando vespertilionem, quærentes tenebras noctis similes errores. Hæc ergo paria et lex in animalibus execratur, quæ in illis quidem non sunt criminosa, quia in hoc nata sunt, sed quia contra naturam non ex institutione, sed ex errore quæsitæ sunt. Sed fuit tempus aliquando antiquum, quo istæ umbræ vel figuræ exercendæ erant a populo vel gerendæ, ut abstinendum esset a cibis quos institutio quidem commendaverat, sed lex interdixerat. Verum jam finis legis Christus advenit (Rom. x), aperiens cuicunque legis, et obscura reserans, atque omnia sacramenta, quæ nobis antiquitas texerat, magister insignis et doctor cælestis et institutor reserata veritate patefecit, sub quo dicitur: *Jam omnia munda mundis, inquinatis autem et infidelibus nihil mandum, sed polute sunt eorum mens et conscientia (Tit. i).*

CAPUT X.

De immunditia parientium.

Sequitur quæstio de immunditia partus et contagione lepræ. Ait enim Mulierem quæ concepit semen.

et peperit masculum, septem diebus esse immundam, octavo purificari. Quæ autem feminam peperit, bis septem diebus in immunditia scribitur permanere (*Levit. xii*). In tabulis ergo quædam mysteria latentis arrani non est dubium continere. Septimana enim hujus presentis vite tempus videri potest, quia in septimana diem consummatus est mundus; in quo donec sumus in carne positi, ad liquidum puri esse non possumus, nisi octava venerit dies, quod est futuri sæculi tempus, in quo tamen die purgandus ille est qui viriliter egit. Statim enim munda efficitur mater ejus quæ genuit eum. Purgatam namque vitii carnem ex resurrectione suscipiet, qui vero nihil in se habuit virile adversus peccatum, sed remissus atque effeminatus permanserit in actibus suis, iste neque in presentis sæculi hebdomada, neque in futura purgabitur ab immunditia sua.

CAPUT XI.

De lepris.

Locutus est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens: Homo in cujus carne et cute ortus fuerit diversus color, sive pustula, aut quasi lucens quidpiam, id est, plaga lepræ, adduocetur ad Aaron sacerdotem, vel ad unum quemlibet filiorum ejus. Qui cum viderit lepram in cute, et pilos in album colorem mutatos, plaga lepræ est, et arbitrio ejus separabitur (Levit. xiii). Lepra doctrina est falsa, proinde leprosi non absurde intelliguntur hæretici, qui, unitatem veræ fidei non habentes, varias doctrinas profitentur erroris, veraque falsis admiscunt, sicut et lepra veris falsisque locis humana corpora variando commaculat. Hujus se licet lepræ invenimus legislatorem sex species in hominem possuisse: prima capitis et barbæ; secunda, calvitii et recalcationis; tertia, carnis et cutis; quarta, cutis corporis et cicatrices albæ cum rubore; quinta, ulceris et cicatricis; sexta ustionis. In capite lepram portat, qui in divinitate Patris vel in ipso capite, quod Christus est, peccat. *Caput enim vtri Christus est (I Cor. xi)*. Hanc lepram habent Judæi, Valentiniani, Marcionita, Photiniani, Manichæi, Ariani, Sabelliani, Macedoniani, Anthropomorphyta, Priscilliani, Donatista, Nestoriani, Eutychiani, qui omnes in calvaria lepram gerunt, quia erroris sui perfidiam aperta pravitate defendunt. In barba lepram gerunt, qui de apostolis et sanctis Christi perverse aliquid sentiunt, atque eos falsum quodlibet prædicasse confligunt. Sicut enim barba ornamentum est viri, ita sancti apostoli et doctores ornamenta sunt corporis Christi. In corpore lepram habent, qui Ecclesiæ detrahunt, sicut Carpocratiani, qui negant carnis resurrectionem: sicut Novatiani, qui nuptias damnant, et peccantibus pœnitentiam negant; sicut Heraclitæ, qui inter alios errores regnum cœlorum parvulus habere non credunt; sicut Ariani, qui vetant pro defunctis offerri sacrificium. In carne et cute lepram gerunt, qui carnalia vel exteriora suadere conantur, ut Corinthiani, qui resurrectionem futuram in carnis voluntate existimant; vel sicut Ariani, qui dicunt in fide inanimatus quamvis carnaliter vivat, non posse computari peccata. In cicatrice sanati ulceris lepram portant, qui post cognitionem et medicinam Dei, et manifestationem fidei, quam a Christo suscepit. Rursum in ipsa cicatrice ascendit aliquot indicium erroris, aut perfidia dogmatis veteris. In carne viva lepram gestat, qui de anima, quæ vita est carnis, aliquid falsum existimat, sicut Luciferiani, qui dicunt animam de carnis substantia propagatam; sicut Arabici, qui animam simul cum corpore mori putant. In cicatrice unctionis lepram habent Manichæi, qui inani abstinentiæ cruciatu corpora sua exurunt, et per infidelitatem non munditiam inde, sed lepram gignunt. De talibus enim prædicabat Apostolus: *Discedant, inquit, quidam a fide attendentes variis spiritibus erroris, et doctrinis dæmoniorum, in hypocrisi loquen-*

tium mendacium, et cauteriatam habentium suam conscientiam, prohibentium nubere, abstinere a cibis, quos Deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus (I Tim. iv). Sed adhuc adjecit colores leprarum, id est, pallidam, rubentem, albam, lividam, nigram, florescentem. Itaque dnm pallidam lepram dicit, imbecillum et fragilem fidem animæ denotat, quæ, perditio colore integræ sanitatis, erroris infirmitate languescit. Cum autem rubicundam lepram ostendit, homicidii cruore mentem infectam denotat, et injurii; cum vero albam, illos hæreticos qui se mundos appellant, sive reliquos, qui de falso merito gloriantur, sicut Pelagus et Novatus. Cum autem nigram vel lividam lepram commemorat, invidiæ et livoris notas execratur; cum vero nigram insinuat, sacrificiorum fumo et busto idololatricæ denigratam conscientiam detestatur. Cum autem florescentem toto corpore, et cooperientem omnem pelliculam corporis a capite usque ad pedes dicit, avaritiæ crimen ostendit, quia nunc floridum et jucundum putatur hominem felicem esse in hoc mundo, et divitem videri in sæculo. Hæc enim pestis avaritiæ omne genus hominum quasi totum corpus crebro erroris istius contagione commaculat. Cum autem lepram, quæ habet ruborem, cum pallore permistum, eum hominem denotat, qui, cum sit imbecillis animo et mendax, facile in furor-em prorumpit, et levitate morum cito perjurat. Pallor enim mentientem linguam significat, rubor iracundiam manifestat. Ex-titaque lepra peccati, quæ sacrificiorum oblationibus emundatur, id est, corde contrito et humiliato. *Sacrificium enim Deo spiritus contribulatus est (Psal. l).* Aqua quæ lepra diluitur baptismus est, quæ etiam septem dierum purgatione extra castra habetur, id est, per septiformis Spiritus agitionem purificetur. Est quæ jussu sacerdotis aufertur, scilicet per doctrinam. Genus autem lepræ quod mundari omnino non potest eorum est qui in Spiritu sancto peccant, nec dicunt pœnitentes posse consequi veniam. De his ait Veritas: *Qui peccaverit in Spiritu sancto, non remittetur ei neque in hoc sæculo, neque in futuro (Math. xii).* Quod vero jubetur leprosis ut exeant de castris, et sedeant foris donec mundetur lepra eorum, intelligitur hæreticos projici debere ab Ecclesia, donec proprio errore purgentur, et sic revertantur ad Dominum. Ejusmodi vero, dissutis tunicis, capite deoperto et ore obvoluto, sordere jubetur, lepræ emundationem expectans. Tali modo debet sordere impœnitentia, dissutis tunicis, id est, omnibus secretis manifestatis; capite deoperto, ut a cunctis ejus denuntiatio videatur; ore clauso, ne ulterius impia doceat vel loquatur. Sed adhuc adjecit Scriptura, lepram esse in vasis, in parietibus domus, in vestimento, in trama, in stamine. Lepra in parietibus domus hæreticorum congregatio denotatur, quæ per sacerdotem purgari debet; lepra in vasculis, unicuique homini proprii corporis delicta; lepra in stamine, vel in vestimento, peccata quæ extra corpus committuntur, vel quæ in ipso corpore perpetrantur. Stamen enim anima hominis intelligitur, et trama mollissimi corporis sensus.

CAPUT XII.

De sacerdote magno, et cultu ejus.

Dixit Dominus ad Moysen: Pontifex, id est, sacerdos maximus inter fratres suos, super caput solum est unctionis oleum, et cujus manus in sacerdote consecratæ sunt, vestitusque est sanctis vestibus, caput suum discooperiet, vestimentum non scindet, et ad omnem mortuum non ingredietur omnino. Super patre quoque suo et matre non contaminabitur, nec egredietur de sanctis, ne polluat sanctuarium Dei, quia oleum sanctæ unctionis Dei sui super eum est. Ego Dominus. Virginem ducat uxorem, viduam et repudiatam et sordidam atque meretricem non accipiat, sed puellam de populo suo, ne contamine semem suum (Levit. xxi). Sacer-

dos magnus inter fratres suos, hic est de quo scriptum est : *Vade ad fratres meos et dic eis : Ascendo ad Patrem meam, et ad Patrem vestrum, ad Deum meum, et ad Deum vestrum* (Joan. xx). Super cujus caput fustum est unctionis oleum, juxta quod propheta David dicit : *Dilexisti justitiam, et odisti iniquitatem, propterea unxit te Deus tuus oleo lætitiæ præ participibus tuis* (Psal. xlv). Cujus consecratae sunt manus : iste consecratus habet manus, dum eas in passione extendit pro expiatione totius sæculi. Vestimentum ejus non scinditur, id est, non patitur dividi in hæreses et schismata Ecclesiam suam, quæ illi inherendo vetis est propria, cujus indumenti figura fuit tunica illa Jesu inconsutilis, sed per totum textilis quæ in passione ejus non scinditur, sed individua a possidente servatur. Ad mortem non accedat, quia peccatum non fecit (I Petr. ii). Per peccatum enim mors intelligitur, sicut scriptum est : *Anima quæ peccaverit, ipsa morietur*. In patre et matre non contaminabitur ; in matre quidem Christus non est pollutus, cum ante sæcula nasceretur de Patre ; similiter in patre non est commaculatus, cum in sæculo nasceretur ex matre. Solus enim ipse in sæculo mundus ingressus est, procedens ex utero virginali sine contagione virili. Nam omnes nos dum peccamus, contaminamur in patre, de quo creati sumus, si in hæresim devolvamur. Item in matre contaminamur, si credentes Deo, Ecclesiam in aliquid lædimus, vel libertatem matris coelestis indigna peccati servitute scdamus. De sanctis non discedat, quia Christus per susceptionem carnis sic descendit in mundum, ut nunquam desereret cælum. Et viduam repudiata ac meretricem non ducat uxorem, sed virginem. Vidua et repudiata est Synagoga, de qua Dominus loquitur per Isaiam, dicens : *Quis est liber repudii matris vestræ, quo ego dimisi eam* (Isai. l). Meretrix autem hæresis est, quæ multorum errore vel libidini patet. Tales non copulantur Christo, nisi sola Ecclesia virgo, quæ non habet maculam aut rugam : de qua Apostolus : *Despondi vos uni viro virginem castam exhibere Christo* (II Cor. xi, 2). Dicitur quidem et anima sponsa esse, sed illa quæ fidei simplicitate et actuum puritate incorrupta probatur. Et virgo est et vidua anima quæ discedens a jugo Legis, Evangelii præcepta non servat. Est et repudiata, quia peccando a Christi corpore separatur, etiamsi non projiciatur ab episcopo. Est et meretrix, quæ ad se recipit amatores, id est, contrarias potestates et dæmones, qui desiderium capiunt pulchritudinis. Pulchra namque a Deo creata est anima, et satis decora, quæ imaginem et similitudinem Dei habet. Sequitur debinc : *De genere suo ducet uxorem*, animam scilicet, quæ ei fide conjungitur ; nec contaminabit semen suum, id est, verbum Dei, quod in Ecclesia prædicatur. Sicut in Evangelio scriptum est : *Ne dederitis sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne conculcent eas pedibus suis* (Matth. vii, 6). Hucusque quæ de summo sacerdote prædicata sunt, mystice ad Christum pertinuerunt. Velinc ea ipsa sic interpretantur in membris suis, et maxime in sacerdotibus ad quos pertinent spiritalia sacramenta, qui etiam quantis polleant privilegiis, breviter percurrendum est. Dicit enim de eo : *Caput, inquit, suum non discoperiat*, id est, ut sacramenta Christi, qui caput est, velamento mysteriorum honoret ; et vestimenta sua non scindet, ne in hæresim et schismata transeat. *Super omnem animam quæ mortua est, non ingreditur* ; id est ad omne peccatum, quod ad mortem pertinet, non accedet. *Super patre suo et matre non inquinabitur* ; scilicet ne tanta indulgeat pietate parentum amorem, ut Dominum suum offendat et creatorem ; neque ita miseretur propinquis, ut erga Deum videatur culpabilis. Quamvis enim episcopi, quanti monachi, dum curam gerunt parentum, suas animas perdidierunt. *De sanctis non egredietur*, ut semper in opere et cogitatione sancta moretur. Qui enim loquitur, quod

otiosum et reprehensione dignum est, de sanctis egreditur, et polluit sanctificationem Dei : quia non incedit ut servus Christi. *Viduam et repudiata ac meretricem non ducat uxorem, sed virginem*, id est, nihil de vetere homine, et pristina voluntate amplectatur, sed vitam omni puritate florentem possideat. *De genere suo ducet uxorem* : utique si vitam amplectatur sanctorum, quorum per fidem proximus est. Inter hæc præcipitur iisdem, ut ministrantes in templo vinum et siceram non bibant, ne ebrietate et crapula et curis hujus vitæ prægraventur corda eorum ; nec partem habeant in terra nisi solum Deum, ne dum de terrenis cogitant, superna obliviscantur. Ab hoc quoque convivio jubentur vicinos et merenarios separari, et servis tantum ciborum dari reliquias ; et vicinus hæreticus est, qui proximum se titulo Christiani nominis asserit. Mercenarius Judæum ostendit, qui fructum observantiae Legis carnaliter quærit. Cum istis ergo sacerdos Dei non participat Evangelii pabulum, quod est ad refectionem animarum, sed tantummodo cum Christi servis datur, de hisque superferuntur altari, sacerdoti pectus et brachium dextrum ; in pectore legis mundas cogitationes, doctrinæque notitiam ; in brachio dextero opera bona ad pugnam contra diabolum, ut armata manu, quod corde conceperit, operum exemplo perficiat. Datur ei et de privato maxilla, ut eloquentiam habeat. Datur et de victimis venter, cujus iudicio discat luxuriam extinguere, et contemnere gulam.

CAPUT XIII.

De sacerdotibus, qui non offerant sacrificium.

Inter hæc etiam jubetur ipsis sacerdotibus *ut nulla debilitate insignes sint, ne cæcus, ne claudus, vel parvo aut grandi, vel torto naso, ne fracto pede aut manu, nec gibbosus, ne lippus, ne albuginem habens in oculo, ne jugem scabiem, ne impetiginem in corpore, ne ponderosus* : quæ omnia referuntur ad animæ vitium. Mores enim animæ, non natura damnatur. Nam cæcus sacerdos est, qui Scripturam scientiæ non intelligit, et quo gressum doctrinæ vel operis porrigat, per ignorantiam nescit. De talibus scriptum est : *Speculatores ejus cæci omnes*. Claudus est, qui quidem intelligit quod docere debet, sed tamen præcepta quæ docet, non implet. Parvo autem naso est, qui ad tenendam mensuram discretionis idoneus non est. Grandi et torto naso est, furibundus et minax, cum superbiz arrogancia, vel immoderata discretionem. Fracto autem pede vel manu est, qui viam Dei quam docet, pergere non studet. Gibbosus quoque sacerdos est, qui terrenæ cupiditatis pondus deprimit, et tardius ad superna intendit. Lippus vero est, cujus ingenium ad cognitionem veritatis emicat ; sed hoc carnaliter vivendo obscurat. Albuginem quoque habet in oculo, qui arrogantia sapientiæ seu justitiæ cæcatur. Jugem vero habet scabiem, cui carnis petulantia sine cessatione dominatur. Impetiginem quoque habet in corpore, qui avaritia vastatur in mente : quæ nisi in parvo comescatur, nimirum sine mensura dilatatur. Ponderosus vero est, qui si turpitudinem non exercet opere, sed ab hac cogitatione sine moderamine gravatur in mente. Talis nec sancta ingredi, nec nomen antistitis poterit possidere : quia et terrenis gravatur desideriis, et expers est scientiæ veritatis.

CAPUT XIV.

De ablutione Aaron et filiorum ejus.

Præterea quid sit illud, quod juxta præceptum Dei Moyses lavisse Aaron, et filios ejus legitur : jam tunc purgationem mundi et rerum omnium sanctitatem baptismi sacramento significabant. Non accipiunt vestes, nisi prius lotis sordibus ; nec ordinantur ad sacra, nisi in Christo novi homines renascantur. Quod autem Moyses lavat, legis iudicium est ; præceptis enim Dei lavandi sumus, et cum parati

ad indumentum Christi tunicas pelliceas deposuerimus, tunc induemur veste lineæ, nihil in se mortis habentes; sed tota candida, ut de baptismo surgentes cingamus lumbos in veritate, et tota pristinorum peccatorum turpitudine celetur. Unde et David ait: *Beati, inquit, quorum remissæ sunt iniquitates, et quorum tecta sunt peccata (Psal. xxxi, 4).*

CAPUT XV.

De oblatione pro sacerdotis delicto.

Quid autem sibi velit lex imaginaria, quæ jubet vitulum pro peccato sacerdotis immolari, et sanguine ejus septies digito populum aspergi. Deinde duos hircos offerri deberi: unum in quo sors Domini venisset occidendum esse, et sanguine ejus, similiter ut de sanguine vituli digito sacerdotis populum aspergendum. Alterum vero, in quo omnia peccata et maledictiones totius populi imponendæ essent, in locum desertum perducendum, ibique dimittendum; sed prius necesse est vituli sacrificium pandero, et tum etiam hircorum causas mysteriaque eorum narrare. Vitulus itaque hic, qui pro peccato sacerdotis et totius populi emundatione occidi jubetur, figuram Domini et Salvatoris nostri in semetipso portabat, qui non solum pro peccatis sacerdotalis populi, verum et pro omni humo genere, cunctis nationibus Deo Patre permittente est immolatus. Sicut Apostolus ait: *Qui Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum (Rom. viii, 32).* Merito et hoc loco de hujus vituli sanguine septies populum digito sacerdotis aspergi jubetur, ut redemptio nostra et purificatio in Christi sanguine lata pro gratiam septemplex Spiritus demonstraretur. Duo autem hirci, duorum populorum figuram perspicua ratione demonstraverunt, propter originalem peccati prævaricationem, hircorum formam gerentes, quorum est similitudo in Evangelio. Hædi, id est, peccatores ad sinistram futuri, sed ex eis qui in Christo credidissent, et poenitentiam delictorum suorum toto corde egissent, baptismi gratiam consecuti. Hi in similitudinem hujus hirci, qui in sorte Domini venit, figuram accipiunt, cujus sanguis cum sanguine vituli permisceri jubetur: ut consortes passionis Christi effecti, participes gloriæ ipsius efficiantur. Sed quid est hircum in sortem Domini venire, nisi ut populus crediturum, cujus ille figuram habebat, consors et cohæres Domini haberetur in regno. Sicut Apostolus ait: *Hæredes quidem Dei sumus, cohæredes autem Christi (Rom. viii, 17).* Alius vero hircus, qui in sortem Domini non venit, similitudinem tenet infidelium, qui nunquam in Christo credere voluerunt. Hi utique accipiunt maledictionem totius populi, et omnes iniquitates humani generis, et projiciuntur in desertum locum. Sed quid est, omnes iniquitates et maledictiones accipere, nisi quia omnia peccata quæ ab Adam usque ad Christum humanum genus admisit, illi soli sunt percepturi qui nec credere in Christo, nec expiari Christi sanguine voluerunt; et sic onusti et prægravi iniquitatibus et maledictionibus totius humani generis, in desertum locum projicientur, id est, in

A tenebras exteriores? ibi est fletus et stridor dentium; et in stagno ignis, quod est gehenna, ibi ignis eorum non exstinguetur, et vermis eorum non morietur.

CAPUT XVI.

Quæ de pecoribus non offerantur in sacrificio.

Diversitas victimarum, et quæ vel offerri debeant, vel non offerri, in hoc libro Leviticorum dinumerantur, sed per comparationem pecorum conversatio hominum demonstratur. *Homo qui obtulerit victimam pacificorum Domino, vel vota solvens, vel sponte offerens tam de bobus quam de ovibus, immaculatam offerat: ut acceptabile sit, omnis macula non erit in eo. Si cæcum fuerit, si fractum, si cicatricem habens, si papulam aut scabiem, vel impetiginem, non offeret ea Domino; neque adolebitis ex eis super altare Domini. Bovem et ovem aure aut cauda amputatis voluntarie offerri potest: votum autem ex his fieri non potest. Omne animal quod vel contritis vel tonsis vel sectis, ablatisque testiculis est, non offeretis Domino, et in terra vestra hoc omnino non facietis. De manu alienigenæ non offeretis panes Deo vestro; quidquid aliud dare voluerint, quia corrupta et maculata sunt omnia, non suscipietis ea. Primo rejicitur a sacrificio maculosum animal, vel varium, id est, in quibus est diversitas peccatorum, et nunc in libidine et cupiditate, nunc in diversis criminibus committantur. Rejicitur quidem et cæcum animal, id est, qui nec Deum videt, nec opera ejus facit. Fractum quoque, id est, vitiis carnalibus vexatum atque collisum. Rejicitur et cicatricem habens, qui non digna satisfactione poenitentiae vulnera peccatorum deporat; sed adhuc veteris morbi signum per desideria voluntatis interius gestat. Reprobatur et lingua amputatum, quæ Deum non confitetur, neque divinam legem meditatur. Rejicitur et papulam habens, qui pruritu libidinis et ardore concupiscentiarum exæstuat. Similiter et scabiosum, qui peccatum carnis perficit cogitatione operis. Jam vero impetiginem habens, hæreticorum figurat collectionem, quæ frequenter se in Ecclesiæ corpus immergit, et impetigo livorem facit. Porro aure amputata sunt, qui verbo Dei non obediunt, non faciendo quæ jussa sunt. Qui vero caudam habet amputatam, ille est qui bonum quod incipit, perseverantiæ fine non perficit. Porro desectum, vel testiculis amputatum, indicat eos, qui cum corpore viri sunt, turpitudinis usu effeminantur. His ergo criminibus involuti a sacrificio Domini reprobantur, nec efficiuntur consortes passionis Christi, nec cœlestis participes sanctificationis.*

CAPUT XVII.

De cæteris caeremoniis.

Sed neque panes alienigenæ offeruntur Domino, id est, superstitiosa doctrina hæreticorum, vel studia superstitiosa sæcularium litterarum, quæ extra fidem sunt, et aliena putantur. Tales enim repudiantur hostiæ a Domino, et rejicitur hujusmodi sacrificium ab Ecclesia catholica.

QUÆSTIONES SUPER NUMEROS.

CAPUT PRIMUM.

Catalogus mansionum.

DISCIPULUS. — Prima nobis quæstio oritur, cur hic liber Numeri nomen accepit?

MAGISTER. — Ideo hic liber unus ex quinque libris Moysi, Numeri appellatus est, eo quod egressæ multitudinis Israeliticæ ex Ægypto in eodem perfectio-

rum virorum computatio et numerus teneatur insertus: in eo etiam profectioes eorum, et mansiones a finibus Ægypti usque ad locum et tempus, in quo Moyses defunctus est, numerantur. In quo dies dedicationis tabernaculi, et oblationum modus, non sine mystici numeri sacramento rationeque dinumeratus est. Catalogus autem mansionum filiorum Israel, quæ a prima usque ad ultimam numerantur, simul quadra-